

III. ÁLLOMÁNYGYARAPÍTÁS, KIADVÁNYCSERE

1. Könyvek

A 2011-ben állományba vett dokumentumok száma 5.338 volt 33.905.135 Ft naplóértékben, ebből könyv: 5.244 egység, 33.519.235 Ft értékben; digitális dokumentum: 94 tétel, 385.900 Ft értékben. Az év folyamán 4 kötet került törlésre, ezek együttes értéke 158.920 Ft volt. A tény, hogy az éves gyarapodás mértéke a vétel minimálisra csökkenése ellenére is meghaladta az 5.000 kötetet, kizárólag a cserének és az ajándékoknak köszönhető. Ajándékként 2.317 dokumentum érkezett (ebből 68 digitális) 7.923.694 Ft értékben. A gyarapodás mértékét tekintve ezúttal is második helyen áll a csere 1.521 kötettel, 10.999.028 Ft értékben. A vétel 945 kötetel, 12.829.643 Ft értékben a harmadik helyre csúszott, kötelezpéldányként pedig 555 kötetet vettünk állományba. Ezúttal is a külföldi beszerzések (549 tétel) kerültek túlsúlyba a magyar kiadványokkal (396 tétel) szemben. Kötelezpéldányként 555 kötetet vettünk fel, ezek értéke 2.152.770 Ft volt.

A 2007 óta működő „*Ex libris: Maecenas*” könyv-örökbefogadási program keretében mindössze 2 felajánlás érkezett 30.389 Ft értékben.

Vétel

Szemben a 2010. évvel, amikor valamivel több, mint 27 millió forint jutott erre a célra, 2011-ben csak mintegy 12,5 millió forintot tudtunk könyvbeszerzésre fordítani. Ebből 2 millió forint a Pro Bibliotheca Alapítványtól kapott támogatás volt, melyet teljes egészében külföldi szakirodalom (123 kötet) vásárlására használtunk fel, 227.854 forint pedig a 2010. évi ODR-keret maradványa volt. Így a folyamatos rendelésekkel együtt is mindössze 378 magyar (ebből 61 tétel ODR) és 549 külföldi (ebből 8 tétel ODR) kötetet vásároltunk. A 2011. évi ODR-támogatást sajnos csak december végén kaptuk meg. A leltárnapló szerint 11.541.926 Ft értékben 549 kötet külföldi és 1.287.717 Ft értékben 396 kötet magyar dokumentumot vásároltunk (ebből 216.800 Ft értékben, 18 db helyben használható elektronikus dokumentum).

Csere

A nemzetközi kiadványcsere jelentősége a könyvbeszerzésre fordítható gyarapítási keret folyamatos csökkenése, valamint a forint fokozatos gyengülése miatt felbecsülhetetlené vált. A cserepartnereinktől beérkezett 1.777 kötetből 1.521 kötetet vettünk állományba 10.999.028 Ft értékben. Partnereinknek 276 kötetet küldtünk ki 855.411 Ft értékben, ezek nagy része (638.295 Ft értékben) saját könyvtári kiadvány, a többi (217.116 Ft) a partnerek kérései alapján történő könyvvásárlás volt. Cserepartnereinktől 786 címet kértünk: Oroszországból (463), Szerbiából (72), Romániából (56), Franciaországból (39), Lengyelországból (38), Németországból (27), Bulgáriából (24), Litvániából (22), Fehéroroszországból (14), az Egyesült Államokból (13), Szlovákiából (12), Csehországból (6).

Ajándék

Az előző évhez képest jelentősen nőtt az ajándékok száma: 2.249 kötetet és 68 db digitális dokumentumot kaptunk 7.923.694 Ft értékben. A saját műveiket felajánló írók, tudósok adományain kívül ebbe a kategóriába tartoznak a tisztelet-példányként kapott kötetek, az egyes akadémiai intézetek, kulturális intézmények, továbbá különböző magánszemélyek ajándékai, a hagyatékokból származó könyvek, illetve az Akadémiai Kiadótól egy-egy példányban igényelhető könyvek. A 2011-ben állományba vett ajándékok közül különösen nagy értéket képviselnek az Arnóth József Goethe-gyűjteményéből származó művek (358 tétel), Dr. Korvin Gábor adományai (325 tétel) a Keleti Gyűjtemény számára, illetve Nagy Péter akadémikus könyvei (149 tétel), melyeket Nagy Piroska adományozott könyvtárunknak.

Kötelezpéldányok

A kötelezpéldány-szolgáltatás ugyan 2011-ben is némi javulást mutatott, a könyvbeszerzésre fordítható keret szűkössége miatt azonban a beérkezett 553 kötet és 2 digitális dokumentum sem tudta pótolni a hiányokat, mivel a heti válogatások alkalmával a kollégáink által bejelölt könyveknek csupán a töredéke jut el hozzánk.

Átadás

5.383 mű (5.575 db) került átadásra az osztályról: a Keleti Gyűjteménynek 1.465 mű (1.678 db), a Gyűjteményfeltáró Osztálynak 3.618 mű (3.897 db).

Duplum- és fölőspéldány-felajánlás

Fölös példányainkból és duplumainkból a korábbi évekhez hasonlóan, 2011-ben is

számos dokumentum, összesen 1.615 kötet talált gazdára hazai könyvtárak gyűjteményeiben (l. táblázat).

Duplum és fölőspéldány-felajánlás

Intézmény	db
Eötvös Collegium Könyvtára	1.186
ELTE Egyetemi Könyvtár	145
Magyar Földrajzi Társaság	127
ELTE Egyetemi Napokra az Olvasószolgálatnak átadva	81
Keleti Nyelvek Iskolája	44
Hopp Ferenc Kelet-Ázsiai Művészeti Múzeum Könyvtára	27
Veszprém Megyei Levéltár	3
ELTE Germanisztikai Intézet	1
MTA Nyelvtudományi Intézet	1
Összesen	1.615

2. Folyóiratok

Vétel

2011-ben 984.091 Ft-ért belföldi, 23.125.193 Ft-ért külföldi folyóiratokat vettünk ez összesen 24.109.284 Ft-ot tesz ki. A beérkezett 2.713 kötetből (8.772 egység) 836 vásárlás, 1.618 nemzetközi kiadványcsere útján, 212 ajándékként és 47 kötet kötelespéldányként került az állományba. Az állományba vett 8.772 egységből 4.317 vásárlás, 3.859 csere útján, 90 kötelespéldányként és 506 ajándékként érkezett be. A vásárolt folyóiratokból magyar nyelvű anyag 2.760, idegen nyelvű 1.557 egység.

Csere és egyéb beszerzések

2011-ben a folyóirat-állomány 12 új címmel (2 magyar és 10 külföldi folyóirat) bővült. 1.643 kötetnyi folyóirat érkezett csere útján, ebből 1.618 került állományba 36.430.890 Ft értékben. A cserébe ill. vásárlás útján beérkező folyóiratok részaránya a következőképpen alakult: cserébe 59,6%, vásárlás útján 30,8%, ajándékként 7,8%, kötelespéldányként 1,7% került a könyvtárba. Az állományba vett nyomtatott folyóiratok szakonkénti megoszlása nem mutat jelentős eltérést az előző évek adataihoz képest, a humán tudományok aránya azonban növekedést mutat: 88,4% (2010-ben 86,3%) volt a humán- és társadalomtudományi folyóiratok állománybeli aránya, szemben a 11,6% alkalmazott és természettudományi anyaggal.

Duplum- és fölőspéldány-felajánlás

Az év folyamán 2 duplum jegyzéket tettünk közzé (1 magyar és 1 külföldi folyóiratokkal) a KATALIST-on. A magyar folyóiratokat tartalmazó duplum jegyzék 73 (193 egység), míg a külföldi folyóiratoké 114 címet (213 egység) tartalmazott. 17 intézmény jelezte érdeklődését, a külföldi anyag 17,5%-a, a magyar anyag 41%-a talált gazdára.

3. Nemzetközi kiadványcsere

A postaköltségek folyamatos emelkedése miatt a 2011. tárgyévtől kezdődően az Akadémiai Kiadó elektronikus formában is megjelenő folyóiratait (kivéve a Springer-rel közös kiadásúakat) kizárólag elektronikus formátumban áll módunkban előfizetni cserepartnereink számára. Erről a változásról körlevélben értesítettük az érintett partnereket. A körlevélre reagáló partnerek esetében az átállás gyors és zökkenőmentes volt, mivel azonban csupán a címzettek negyede válaszolt, a folyamat még nem tekinthető lezártnak. A további partnerek jelentkezésére és csatlakoztatására fel vagyunk készülve.

Cserepartnereink száma ez évben is csökkent, jelenleg 69 állam 775 intézményével folytatunk kiadványcserét. 39 partner szűnt meg, 2 új kapcsolatot vettünk fel. 48 akadémiai, 11 egyéb folyóirat, valamint 14 könyvtári sorozat küldését szüntettük meg, 2 folyóirat és 3 könyvtári sorozat küldését indítottunk be újonnan. 697 levelet kaptunk, 1.100 levelet küldtünk ki cserepartnereinknek; 5.341 kiadványt továbbítottunk 3.101 csomagban.

Kimenő csereanyag

Folyóirat: 1.585 kötet (5.065 db) nyomtatott folyóirat, (melynek egy része az Akadémiai Kiadó folyóiratainak 2010. évi záró száma volt) 19.384.538 Ft értékben. Az Akadémiai Kiadó elektronikus folyóiratainak 2011-es évfolyamát (1.570 tétel) 22.452.037 forintért fizettük elő az érintett cserepartnereknek.

Könyv: 276 kötet 855.411 Ft értékben, ebből 638.295 Ft saját könyvtári kiadvány, 217.116 Ft pedig vásárlás volt.

Beérkező csereanyag

Folyóirat: 1.643 kötet 37.495.360 Ft értékben, ebből állományba került 1.618 kötet 36.430.890 Ft értékben. Akadémiai intézeteknek és más könyvtáraknak átadtunk 25 kötetet, 1.064.470 Ft értékben.

Könyv: 1.777 kötet 11.781.832 Ft értékben, ebből állományba került 1.521 kötet 10.999.028 Ft értékben.

Cserekapcsolatok 2011-ben 69 állam 775 intézményével

Albánia	1	Lettország	2
Argentína	3	Libanon	1
Ausztrália	4	Litvánia	2
Ausztria	30	Luxemburg	1
Azerbajdzsán	2	Macedónia	4
Belgium	23	Málta	1
Bosznia-Hercegovina	3	Mexikó	1
Brazília	3	Mongólia	2
Bulgária	6	Montenegró	1
Chile	1	Nagy-Britannia	32
Costa Rica	1	Németország	95
Cseh Köztársaság	16	Norvégia	4
Dánia	7	Olaszország	80
Dél-afrikai Közt.	2	Oroszország	15
Egyiptom	2	Peru	1
Észtország	4	Portugália	5
Fehéroroszország	1	Románia	29
Finnország	18	Spanyolország	57
Franciaország	34	Svájc	14
Görögország	11	Svédország	11
Hollandia	8	Szerbia	13
Horvátország	20	Szingapúr	1
India	7	Szíria	3
Irak	1	Szlovákia	10
Irán	2	Szlovénia	6
Írország	3	Tádzsikisztán	1
Izrael	6	Törökország	7
Japán	41	Tunézia	1
Kanada	4	Türkmenisztán	1
Kazahsztán	1	Új-Zéland	1
Kína	2	Ukrajna	3
Kolumbia	2	USA	45
Koreai Köztársaság	2	Üzbegisztán	1
Kuba	1	Vatikan	3
Lengyelország	40		

Nemzetközi kiadványcsere forgalom (kötet)

Kiadványfajta	Küldött		Érkezett	
	2010	2011	2010	2011
Könyv	493	276	2.176	1.777
Periodika	2.232	1.585	1.106	1.643
Mikrofilm	--	--	2	--

Könyvvásárlás és csere aránya az utóbbi években (kötet)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Vétel	3.366	2.804	1.809	1.425	2.598	3.007	2.759	945
Csere	2.000	3.457	2.263	1.904	2.176	2.055	1.962	1.777

Folyóirat-vásárlás és csere aránya az utóbbi években (kötet)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Vétel	992	863	864	810	745	620	739	836
Csere	2.364	2.269	1.874	1.731	1.838	1.410	1.076	1.618

A gyarapodás módja (könyvtári egység, felső sor: 2010, alsó sor: 2011)

Típus	Vétel	Csere	Köteles pld.	Ajándék	Felvétel	Összesen
Könyv	2.759	1.962	543	1.566	--	6.830
	927	1.515	553	2.248	--	5.243
Periodika	739	1.076	38	183	--	2.036
	836	1.618	47	212	--	2.713
Kézirat (hagyaték)	1	--	--	14	--	15
	31	--	--	20	--	51
Mikrofilm	--	2	--	--	--	2
	--	--	--	1	--	1
Digitalizált kép	--	--	--	--	41	41
	--	--	--	--	3.833	3.833
Digitalizált szöveg	--	--	--	--	6.397	6.397
	--	--	--	--	3.538	3.538
Hangzó	--	1	--	--	--	1
	--	--	--	--	--	--
Elektronikus	18	3	3	12	--	36
	18	6	2	68	--	94

A Keleti Gyűjtemény ORI adatbázisába a Gyűjteményszervezési Osztály 1.703 tételt leltározott be, ez a teljes évi gyarapodás 22,1 %-a. Ebből a vételes külföldi könyv 205 db, a vételes magyar könyv 80 db, a többi külföldi (332 db) és magyar (619 db) ajándék, köteles példány (56 db) és külföldi csere (98 db). A könyvadományok közül mind értéküket, mind számukat tekintve kiemelkedik Dr. Korvin Gábor professzor (Dahráni King Fahd Egyetem)

adománya (ezek között 2 szumátrai, arab nyelvű kézirat), amelyekből 2011-ben 325 művet tudtunk feldolgozni és az olvasók rendelkezésére bocsátani.

A *Kézirattár és Régi Könyvek Gyűjteménye* a *Pro Bibliotheca* Alapítvány anyagi segítségével megvásárolta Németh László Vekerdi Lászlónak írt leveleit. Ajándékba kapott 20 tételt, melynek becsült értéke 8.337.000 Ft, az MTA Doktori Tanácsától kapott 145 db disszertációt (értéke 1.450.000 Ft). Jelentősebb ajándékok: F. Csanak Dóra, Molnár Tamás (Thomas Molnar), Nagy Péter irodalomtörténész, akadémikus, Tálasi István néprajztudós, Vekerdi László hagyatéka, Illés László irodalomtörténész levelezése, iratai, Fokos-Fuchs Dávid levelezése, Illyés Gyula és Szent-Györgyi Albert levelei Urbach Lászlónak, Bisztray Gyuláné Borbély Margit és Bisztray György emlékiratai. Az MTA elnöksége 19 db, az Akadémia intézetei és területi bizottságai által kiadott érmet adományozott a Kézirattár éremgyűjteményének. Az ajándékok becsült értéke összesen 9.887.000 Ft.

4. Mikrofilmtár

Állományunk hagyományos része 1 tekercs ajándékba kapott mikrofilmmel gyarapodott. Az állományvédelem már javarészt digitális módon történt. A digitális képkönyvtár adatbázisát folyamatosan bővítjük, 2011-ben 80 képet szkenneltünk. A Műteferrika honlaphoz 302, az arab kéziratok pótlásához (TIMA) 87, és a Könyvtárat ismertető kiadványhoz (TÁMOP) 87 felvételt készítettünk. A Keleti Gyűjtemény, a Kézirattár és az Olvasószolgálat dokumentumaiból megrendelt digitális felvételeket egyben állományba is vettük. A digitális adathordozókon rögzített anyagok biztonsági másolását folytatjuk. A hagyományos mikrofilmek közül 16 tekercs negatív mikrofilmről készítettünk az olvasóteremben használható pozitív másolatot. Minden könyvtári rendezvényen készítünk fotókat, és ezeket archiváljuk.

2011. december 31-én a mikrofilmtár állománya 32.897 egység volt.

A mikrofilmtári állomány gyarapodása 2011-ben

	Darab (mű)	Felvétel	DVD, CD, mikrofilm
Könyv	27	532	--
Egyéb	517	7.636	--
Összesen	544	8.168	31